

Lane Kenworthy (2020), *Social Democratic Capitalism*, Oxford: Oxford University Press

Temanummer: Danske grænser

Den amerikanske professor i sociologi Lane Kenworthy er vild med den måde, Danmark og de nordiske lande har indrettet deres samfund på. Det har han skrevet (endnu) en bog om, som bærer titlen *Social Democratic Capitalism*. Bogen kan i vid udstrækning ses som en opfølger til *Social Democratic America* (2014), der blev positivt modtaget både i akademiske kredse og det bredere (centrum-venstre-orienterede) publikum i USA.

I *Social Democratic Capitalism* præsenterer Kenworthy den grundlæggende tese, at den socialdemokratiske form for kapitalisme med succes kan overføres (is transferable) til de øvrige veludviklede lande. Han trækker endda argumentet så langt som til at sige, at det er sandsynligt, at de veludviklede lande vil imitere de nordiske landes samfundsmodel. Kenworthys argument er således en generalisering af hans argument i bogen *Social Democratic America*, hvor han argumenterede for, at USA med fordel kunne (og ville) efterligne de nordiske landes samfundsmodel. Ved at vise, hvor overlegen den socialdemokratiske samfundsmodel er – særligt eksemplificeret med referencer til Danmark og Sverige – tror Kenworthy på, at det kun er et spørgsmål om tid, før de 'veludviklede' lande vil ligne de nordiske lande. Hans argument bygger således på et rationelt oplysningsideal, der bl.a. også kan findes hos Steven Pinker og andre samtidstænkere. Taget dominerende samtidsdiagnoser i betragtning vil bogen i høj grad kunne læses som et bidrag med opmuntrende toner. Lige så provokerende som Kenworthys grundlæggende argument nu er, lige så problematisk finder vi det imidlertid. Vi ser særligt tre problematiske træk ved Kenworthys udlægning.

For det første kan Kenworthys operationalisering af Social Democratic Capitalism (SDC) i sig selv nævnes. Rettighedsaspektet fra den gængse velfærdsstatslitteratur synes ikke at være medtaget. I stedet fokuseres der på omfanget, dvs. antal kroner og ører brugt på diverse velfærdsservices. En omfattende velfærdslitteratur – der som minimum har rødder tilbage til T.H. Marshall – vil dog fremhæve vigtigheden af velfærdsstatens rettighedsgrundlag og medborgerskab. Når Kenworthy endvidere skal operationalisere SDC, bliver det også soleklart, at andre lande på flere mål har en velfærdsstat på niveau med særligt den danske, men også den svenske velfærdsstat. Det, der ultimativt gør Danmark og Sverige til forbilledlige eksempler på SDC'er, er, at de scorer højt på 'employment-oriented public services' (offentlige udgifter på aktiv arbejdsmarkedspolitik, daginstitutioner, barsel, børnepenge og lign). Mens disse politikker er vigtige for den danske og svenske samfundsmodel, mener vi ikke, at

**SØREN FRANK
ETZERODT¹**

Fuldmægtig,
Kulturministeriet,
sfe@kum.dk

MAGNUS ANDERSEN

Ph.d. studerende,
Institut for Politik og
Samfund, maga@dps.aau.dk

de alene kan forklare det 'særlige' ved SDCs velfærdsstat. Det skal i øvrigt noteres, at flere af disse politikker først blev introduceret relativt sent sammenlignet med mange andre centrale velfærdsområder. Kenworthy kunne altså have valgt at lave en analytisk idealtipe og ikke en empirisk. Frem for at tage udgangspunkt i, hvordan navnlig Danmark og Sveriges velfærdsstat ser ud i dag, kunne man i stedet have taget udgangspunkt i en idealmode for SDC's velfærdsstat. Hvilket man som læser synes, er det, Kenworthy lægger op til i første omgang. Hvorvidt det så ville være muligt at fremhæve de nordiske landes velfærdsstater som særligt generøse, vil da være mere tvivlsomt.

For det andet er der problemer med caseudvælgelsen og sammenligningsgrundlaget. De nordiske lande, særligt Danmark og Sverige som nævnt, synes at være forbilledlige eksempler på Kenworthys kategorisering af SDC. Ifølge Kenworthy er Finland ikke en rigtig SDC (selv om Finland næsten scorer på niveau med Danmark på hans SDC indeks), og Norge kan ikke indgå i en sammenligning pga. af olien. Det efterlader så Danmark og Sverige – også selv om Danmark har nydt godt af en (om end) mindre portion olie. Da USA er den primære sammenligningskilde på den anden side af Atlanten, ender vi således med en komparativ analyse af USA, Danmark og Sverige. Men det står dog ikke klart, hvorfor USA skulle være en særdeles oplagt case til at studere SDC's overførbarehed. Hvorfor ikke sammenligne med Tyskland, Italien, eller Australien? Og kan man forvente at overføre sammenligningen mellem USA, Danmark og Sverige til de øvrige veludviklede lande? Disse spørgsmål giver Kenworthy desværre ikke nogle overbevisende svar på i sin bog.

Det fører videre til det, som vi anser for det største problem i Kenworthys analyse: Forståelsen af SDC som et samlesæt af politikker og institutioner, der nemt kan *overføres* fra et land til et andet. Sat på spidsen ser Kenworthy SDC som en liste af elementer, der kan identificeres og sættes sammen på ny. Lidt ligesom en bogreol fra IKEA, hvor der medfølger en samlingsinstruktion og en række delelementer, der skal samles. Følges samlingsinstruktionen, så fremkommer der en identisk bogreol. Problemet er imidlertid, at samfundsmodeller ikke kommer med en samlingsinstruktion og slet ikke alle delelementerne. I den forstand er SDC mere som en bogreol fra IKEA i gamle dage, hvor der typisk manglede en skrue her og et hængsel der. Det var muligt at opbygge bogreolen, men den stod ikke lige så stærkt og funktionsdygtig, som udstillingsmodellen viste sig at være. Man endte derfor hurtigt ude i IKEAs kundeservice igen. Sådan er det også med samfundsmodeller: Det er muligt at lade sig inspirere og indoptage elementer fra en anden samfundsmodel. Men at forvente et *præcist* lignende slutresultat synes håbløst. Man ender derfor hurtigt tilbage til den model, man forsøger at efterligne. Tænk blot på situationen i ØMU'en og forskellene mellem nord og syd inden for EU's grænser.

Om end vi er skeptiske over for Kenworthys grundlæggende tese, skal han have ros for at skrive en bog, der med relativ lethed kan læses af det brede publikum. Kenworthy gennemgår også en imponerende stor mængde af litteratur, og kan således også med fordel bruges af studerende på universitet til en

lyngennemgang af store dele af politologisk, sociologisk og økonomisk forskning de forgangne år. Samtidig viser Kenworthy's ganske overbevisende og systematisk de mange komparative fordele, der er at finde ved den socialdemokratiske kapitalisme: høj lighed, personlig frihed, høj beskæftigelse osv. – og så helt uden at gå på kompromis med lavere økonomisk vækst. I en tid hvor de skandinaviske lande gennemlever store institutionelle forandringer, kan det nogle gange være en god ide at mindes, hvad det er, der egentlig fungerer ved denne model, Kenworthy forsøger at fremskrive. Bogen kan i denne forstand ende med i højere grad at henvende sig til læsere i Danmark og Sverige – ikke de øvrige skandinaviske såvel som vestlige lande.

Hvor forgængerer til *Social Democratic Capitalism* leverede en opsigtsvækkende analyse af USA's mulige efterligning af de nordiske lande, gør *Social Democratic Capitalism* desværre ikke det samme i et bredere og mere internationalt perspektiv. Set i lyset af at bogen udkommer på Oxford University Press, må den betragtes som lidt af en skuffende opfølger.

Noter

- 1 Anmeldelsen er alene udtryk for forfatterens holdning.